

AKADEMİK PERSONELDE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMİNİN İNCELENMESİ*

Yalçın KANBAY¹, Elif IŞIK², Özgür ASLAN², Handan ÖZDEMİR³

ÖZET

Eleştirel düşünme; yorumlama, analiz, değerlendirme ve anlamlandırma sonucu amaçlı ve otonom bir şekilde karar vermeye dayanan bir düşünme şeklidir. Üniversite eğitiminde; analitik düşüncenin öğretilmesi, mümkün olduğunca problem çözme ve doğru eğilimler için düşünmenin kullanılmasına fırsat vererek öğrencilerin bilişsel ve zihinsel alışkanlıklarının geliştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu noktada eğitimcilerin eleştirel düşünme becerileri de büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın evrenini bir üniversitede çalışan akademik personel oluşturmaktadır. Çalışmada örnekleme yöntemine başvurulmayıp çalışmaya katılmayı kabul eden akademik personelin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır. Veri toplama aracı olarak California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Örneklemin yaş ortalaması 31,45, ortalama çalışma yılı 6,57, eleştirel düşünme eğilim puan ortalaması ise 257,298 olarak belirlenmiştir. Yaş ve meslekteki deneyim süresi ile eleştirel düşünme eğilim puanı arasında negatif yönde ilişki olmasına karşın bu bulgu istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$). Kadınların eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları 258,568, erkeklerin puan ortalamaları ise 256,618'dir. Medeni durum bakımından bekâr bireylerin puan ortalamalarının 257,298, evli bireylerin ise 256,618 puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Kadınlar erkeklerden, bekâr bireyler ise evli bireylerden yüksek eleştirel düşünme puan ortalamalarına sahip olmalarına karşın gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$). Unvan açısından en yüksek puana öğretim üyesi (257,725), eğitim durumu açısından doktora mezunu (261,970) grubundaki bireyler sahipken, unvan ve mezuniyet durumu açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Bu çalışmanın bulgularına göre; akademik personelin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu; yaş, mesleki deneyim süresi, cinsiyet, medeni durum, unvan ve eğitim durumu gibi değişkenlerin eleştirel düşünme becerisi üzerinde etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Düşünme, Akademik Personel, Eğitim.

* Bu çalışma Eğitim Odağında Artvin Sempozyumu'nda (31 Mayıs/ 2 Haziran/Artvin) Sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Arş. Gör. Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

² Öğr. Gör. Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

³ Arş. Gör. Burdur Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

İletişim/Corresponding Author: Yalçın KANBAY

Tel: (466) 2121301 -2122 **e-posta:** yalcinkanbay@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received : 15.05.2012

Kabul Tarihi / Accepted : 16.06.2012

EXAMINING CRITICAL THINKING TENDENCY OF THE ACADEMIC STAFF

ABSTRACT

Critical thinking is a form of thinking based on an intentional and autonomous decision-making as a result of interpreting, analyzing, evaluating, and drawing sensible conclusions. Academic staff of a university constituted the study population of this present study. Instead of sampling method, all of the academic staff who agreed to participate were included in the study. The California Critical Thinking Tendency Scale was used as the data collection tool. Of the subjects, the average age was 31.45, the average working year was 6.57, the mean score of critical thinking was 257.298. Although a negative relationship was detected between the age and professional experience and critical thinking tendency score, this finding was interpreted as statistically insignificant ($p > 0.05$). Despite the higher scores of females compared to males, and of singles compared to married ones, the differences between the groups were not statistically significant ($p > 0.05$). Regarding academic title, faculty members achieved the highest score (257.725), while regarding educational degree, doctoral graduates did (261.970). However, no significant differences could be found between the groups in terms of academic titles and graduation status. According to the data of this study, critical thinking scores of the academic staff were at medium levels; and different variables such as age, gender, marital status, educational status, professional experience, and academic title were determined to possess no effect on the critical thinking skills.

Key Words: Critical Thinking, Academic Staff, Education.

GİRİŞ

Eleştirel düşünme; yorumlama, analiz, değerlendirme ve anlamlandırma sonucu amaçlı ve otonom bir şekilde karar vermeye dayanan bir düşünme şeklidir (1). Eleştirel düşünme karmaşık durumların ve olayların anlaşılması ve çözümlenerek bir karara varılması sürecinde gerçekleşen zihinsel işlemlerdir. Sözü edilen zihinsel işlemler; sorgulama temelinde akıl ve mantık yürütmeye dayalı işlemlerdir. Bilgiyi, olgular arasında ilişki kurmayı, ortaya atılan savların gerçekleştirilmesini, soruna çeşitli açılardan bakılmasını zorunlu kılar (2).

Eleştirel düşünmenin ne olduğu ve nasıl öğretileceği sorusunun başlangıcı, Platon'un bir şeyi bilme iddiasında bulunmadan önce o şeyi bilecek konumda olmaya önem veren ve insanın bir konuda fikir yürütmeye başlamadan önce neleri bilip neleri bilmediğini araştırması gerektiğine değinen Sokratik diyaloglarındaki doğru bilgi arayışına kadar geri götürülebilir (3). Sokrat, sağlam bilgiye ve iç görüye sahip olmak için "otoriteye" bağlı olunamayacağı gerçeğini saptamıştır. Kişilerin güç ve yüksek pozisyonlara sahip olabileceğini, hal böyleyken zihinlerinin son derece bulanık ve mantıksız olabileceklerini ortaya koymuştur. Fikirleri inanmaya değer olarak kabul etmeden önce, onları ciddi bir şekilde derinlemesine araştıran derin sorular sormanın önemini saptamıştır. Sokrat sadece söylenenlerle değil ayrıca yapılanlarla da ilgili olarak, kanıt istemenin, akıl yürütme ve varsayımların, temel kavramları analiz etmenin ve çıkarımları/etkileri izlemenin önemini belirlemiştir. Onun soru sorma/sorgulama yöntemi bugün "Sokratik Sorgulama" olarak bilinir ve bilinen en iyi eleştirel düşünme öğretme stratejisidir. Sokrat, sorgulama modunda, düşünmede anlaşılabilirlik ve mantıksal tutarlılık gerektiğini vurgulamıştır (4).

Eleştirel düşünme becerisine sahip olmak, sistematik, duyarlı ve bilgiye dayanan bir süreci gerektirir. Eleştirel düşünen birey, hemen karar vermeyip kararını erteleyen, önyargılarını fark eden, bilginin dayanaklarının güvenilirliğini sorgulayan, farklı bakış açılarını değerlendiren ve bir düşünce üzerinde düşünen bireydir (5). Eleştirel düşünme, normal düşünce süreçleri üzerine kurulmaktadır. Bir kişinin kendini geliştirerek eleştirel düşünmeye ulaşabilmesi için kendi düşünce sürecinin bilincine varması, başkalarının düşünce süreçlerini inceleyebilmesi, öğrendiği bilgileri günlük yaşamında uygulayabilmesi gerekmektedir (6). Amerikan Felsefe Birliği tarafından ideal bir eleştirel düşünürün taşıması gereken özellikler; meraklı, iyi bilgili, açık fikirli, esnek, adil değerlendirme yapabilen, sonuçların güvenilirliğini araştıran, kişisel değerlendirmelerinde dürüst olan, bulunduğu yargılarda temkinli davranan, yeniliğe açık, karmaşık konularda düzenli, bilgiyi aramada çalışkan, kriterleri belirlemede

mantıklı, soruşturma odaklı, karışık durumların ve koşulların araştırılmasında ısrarlı şekilde sıralanmıştır (1).

Eleştirel düşünme becerisi sıklıkla sosyal bilimciler tarafından incelenmesine karşın son zamanlarda sağlık eğitimcilerinin de inceleme konusu olmuştur. Bunun nedeni eleştirel düşünme becerisinin sağlık eğitiminin beklenen sonuçlarından birisi olmasıdır. Çünkü eleştirel düşünme becerisi, bir karar ya da kliniksel bir sonuç üretmek için stratejiler geliştirmede sağlık çalışanlarına olanak verir ve çeşitli ihtimalleri düşünmelerine, hızlı karar almalarına, özel durumlara göre en uygun müdahalelerde bulunmalarına, alternatifler üretmelerine ve hastalar hakkında kompleks bilgileri analiz etmelerine olanak sağlar (7). Yapılan çalışmalar eleştirel düşünme becerisinin akademik başarıyı arttırdığını (8, 9), problem çözme becerisini geliştirdiğini (10,11), klinik karar verme becerisi üzerinde etkili olduğunu (12, 13, 14) ve eleştirel düşünme puanı yüksek olan öğrencilerin mesleki uygulamalarda daha başarılı olduğunu (12, 13) göstermektedir.

Eleştirel düşünme gerek demokratik bir toplum temelini oluşmasında gerekse bireylerin kişisel ve mesleki yaşamları açısından önemli bir işleve sahip olmasına karşın bireylerin meslek yaşamlarına atılma öncesi basamağı oluşturan üniversite eğitiminin eleştirel düşünme becerisini yeterince geliştirmedeği görülmektedir. Yapılan çalışmalar üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin düşük düzeyde (10, 15, 16, 17, 18, 19, 20) ya da genel olarak orta düzeyde (11, 14, 21, 22, 23, 24, 25) olduğunu göstermektedir.

Eleştirel düşünmenin eğitimle kazanılabileceğini bu nedenle üniversite eğitiminde; yeniliğe açık, sorgulamaya dayanan ve öğrencilerin pasif alıcılar yerine aktif katılımcılar gibi davrandığı bir eğitim modelinin gerekliliğinin üniversite eğitimi açısından çok önemli olduğunu vurgulamaktadır (26). Üniversite eğitiminde; analitik düşüncenin öğretilmesi, mümkün olduğunca problem çözme ve doğru eğilimler için düşünmenin kullanılmasına fırsat vererek öğrencilerin bilişsel ve zihinsel alışkanlıklarının geliştirilmesi gerekmektedir (27). Eğitimin öğrencilere derslerinde düşünmeyi öğretmenin yanında onların mesleki, sosyal ve kişisel yaşamlarında daha ciddi bir şekilde düşünmelerini sağlamaya yönelik hedefleri de bulunmaktadır. Fakat ne yazık ki eleştirel düşünmenin gerçek doğası müfredat programlarında ya da özel programlarda sıklıkla ihmal edilmektedir. Bu nedenle eleştirel düşünme yükseköğretim programlarının hedeflerinde açıklanmalı ve geliştirilmelidir (28).

Eleştirel düşünme becerisi her yaştaki bireye öğretilen bir beceridir ve bu becerinin öğretilmesindeki en büyük etken eğitimcilerdir. Eğitimciler bu beceriye sahip olmalı ve bu

becerinin öğrencilere nasıl kazandırılacağı konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdır (5). Bu nedenle eğitimcilerin eleştirel düşünme becerilerinin hangi düzeyde olduğunun belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, akademik personelin eleştirel düşünme becerisinin belirlenmesine yönelik olarak bu çalışma planlanmış ve ilgili literatüre katkı sağlaması amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Tipi: Bu çalışma tanımlayıcı tipte bir çalışmadır

Araştırmanın Yapıldığı Yer: Çalışma bir devlet üniversitesi akademik birimlerinde yürütülmüştür

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini bir üniversitede çalışan akademik personel oluşturmaktadır. Araştırmacıların evren özelliklerini yakından tanımaları ve ulaşılabilirliğin kolay olması nedeni ile X Üniversitesi akademik birimleri çalışma alanı olarak seçilmiştir. Gerekli yasal izinler alındıktan sonra çalışma verileri Haziran 2011 döneminde toplanmıştır. Çalışmada herhangi bir örnekleme yöntemine başvurulmayıp çalışmaya katılmayı kabul eden akademik personelin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul etmeyen, ulaşılamayan ve ölçek sorularına eksik cevap veren kişiler olması nedeni ile bu çalışmanın örneklemini 109 (n: 109) akademik personel oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği kullanılmıştır.

California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği: 1990 yılında Facione ve arkadaşları tarafından geliştirilen California Eleştirel düşünme eğilim ölçeği kişinin eleştirel düşünme düzeyini değerlendirmek amacı ile kullanılmaktadır. Ölçekteki 5., 6., 9., 11., 15., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 25., 28., 33., 36., 41., 43., 45., 49. ve 50. sorular tersinden puanlanarak hesaplanmıştır (28).

Ölçeğin Türkiye 'deki geçerlilik güvenirlik çalışması Kökdemir tarafından 2003 yılında yapılmıştır (25). Her alt ölçekten alınan puan toplamının 10 ile çarpılıp alt ölçekteki madde sayısına bölünmesi ile alt ölçeklerden alınan puanlar hesaplanmaktadır. Alt ölçeklerden alınan puanların toplanması ile de ölçekten alınan toplam puan hesaplanmaktadır. Değerlendirmede puanı 240'dan (40 x 6) az olan kişilerin genel eleştirel düşünme eğilimlerinin düşük, puanı 300'den (50x6) fazla olanların ise bu eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Toplam 6 boyut ve 51 maddeden oluşan yeni ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (alfa) ,88 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin analizi SPSS 17.0 paket programı ile; sayı, ortalama, yüzde, korelasyon, varyans analizi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ve kruskal-wallis testi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Çalışmanın yürütüldüğü kurumlardan yazılı izin, katılımcılardan ise bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Eleştirel düşünen birey; bilgiyi derinlemesine analiz eden, şüpheci, en büyük yanlışların aslında yerleşmiş yaygın inançlar altında yattığını bilen, yeterli ve geçerli kanıt olmadan elde edilen bilginin güvenilirliğinden emin olmayan, problemleri çözmek kadar var olan problemlerin ortaya çıkmasında da usta davranan, bununla yetinmeyip problemlerin sebeplerini araştıran ve analitik düşünme becerisine sahip bireydir.

Tablo 1. Yaş, Çalışma Yılı ve Eleştirel Eğilim Puanına Ait Ortalamalar

Değişken	n	Min.	Max.	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	109	23	60	31,45	8,029
Çalışma Yılı		1	41	6,57	8,427
Eleştirel Düşünme Eğilim Puanı		203,62	314,44	257,298	26,021

Örneklemin yaş, çalışma yılı ve eleştirel düşünme eğilim puanlarına ait ortalama değerler Tablo 1’de verilmiştir. Örneklemin yaş değerleri 23 ile 60 arasında değişmekte olup örneklemin yaş ortalaması 31,45 olarak belirlenmiştir. Bir yıl ile 41 yıl arasında çalışma deneyimi olan örneklemin ortalama çalışma yılı ise 6,57 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada örneklemin eleştirel düşünme eğilim puan ortalaması 257,298 olarak belirlenmiştir. Bu puan orta düzeyde bir puandır (26). Bireylerin eleştirel düşünme eğilimlerinin ölçüldüğü çalışmalarda bu çalışmaya benzer olarak örneklemlerin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirtilmektedir. Küçükgüçlü ve Kanbay, öğrenci hemşirelerin (14); Işık ve arkadaşları, hemşirelerin (30); Korkmaz, öğretmen adaylarının (21); Korkmaz, öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının (31); Beşer ve Utku, mühendislik öğrencilerinin (32); Çekiç, matematik öğrencilerinin (24) eleştirel düşünme eğilim puanlarının orta düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Eleştirel düşünme becerisi bireyin kişisel, sosyal, mesleki ve akademik yaşamında etkin bir kişi olarak yaşamasını sağlayan ve aynı zamanda

birey, aile ve toplumun demokratik bir yapı kazanmasında etkili, eğitimle kazanılabilecek bilişsel bir mekanizmadır. Dolayısıyla bireylerin eğitim yaşamlarında; bireylerin eleştirel düşünme becerilerini kazanmaları ve bunu alışkanlık haline getirmeleri eğitimciler tarafından sağlanması gereken, eğitimcilerin, müfredat düzenleyicilerin ve hükümetlerin önemle üzerinde durmaları gereken bir konudur. Öğrencilere gerekli düşünme becerilerinin kazandırılması ve bu alışkanlıkların sürdürülmesi için eğitim ortamlarında gerekli özgür ortamın sağlanabilmesi öncelikle eğitimcilerin de eleştirel düşünebilme becerilerini kazanabilmelerine ve bu alışkanlıklarını devam ettirebilmelerine bağlıdır.

Tablo 2. Örneklemin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans Dağılımları

Değişken	Alt Boyut	n	%	Değişken	Alt Boyut	n	%
Cinsiyet	Erkek	71	65,1	Medeni Durum	Evli	51	46,8
	Kadın	38	34,9		Bekar	58	53,2
Mezuniyet	Lisans	33	30,3	Ünvan	Öğretim Üyesi	25	22,9
	Yüksek Lisans	44	40,4		Arş. Gör	62	56,9
	Doktora	32	29,4		Öğr. Gör./Okutman	22	20,2

Örneklemin demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılımları Tablo 2’de verilmiştir. 71 erkek 38 kadın olmak üzere toplam 109 kişiden oluşan örneklemin %46,8’i evli, %53,2’si bekar bireylerden oluşmaktadır. Lisans mezunu %30,3 iken yüksek lisans mezunu bireyler %40,4 ve doktora mezunu ise %29,4’tür. Örneklemin %22,9’u öğretim üyelerinden (yardımcı doçent, doçent ve profesör) oluşurken %56,9’u araştırma görevlilerinden ve %20,2’si ise öğretim görevlisi ve okutmanlardan oluşmaktadır.

Yaş ve meslekteki deneyim süresi ile eleştirel düşünme eğilimi arasındaki ilişki Tablo 3’te gösterilmiştir. Yaş ve meslekteki deneyim süresi ile eleştirel düşünme eğilim puanı arasında negatif yönde ilişki olmasına karşın bu bulgu istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. ($p>0.05$). Bu bulgu literatürle de uygunluk göstermektedir. Öğrenciler ve meslek üyeleri ile yapılan çalışmalarda bireylerin yaş ve meslekteki deneyim süreleri ile eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır (19, 22, 30, 31, 33, 34, 35). Eleştirel düşünme becerisi, bireyin bilgiyi sorgulayarak kabul etmesini, alternatif bakış

açıları geliştirerek etkili kararlar almasını sağlamaktadır. Bu bakımdan okul öncesi eğitimden, yüksek öğretime kadar eğitimin her aşamasında bireylerin bilgiye eleştirel yaklaşabilmesi için eleştirel düşünme becerisini kazanmış olmaları gerekmektedir (36). Bu nedenle bireylerin yaş ya da mesleki deneyimlerinden ziyade eleştirel düşünme becerilerini kazanabilmiş olmaları ve bu becerileri yaşamlarına aktarabilmeleri, yaş ve deneyim sürelerinden daha önemli hale gelmektedir.

Tablo 3. Yaş ve Deneyim Süresi ile Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişki

Değişken	n	r	r ²	p
Yaş	109	-,028	,000	,772*
Deneyim		-,025	,000	,798*

*p>0.05

Tablo 4. Eğitim Durumuna Göre Eleştirel Düşünme Puanları Arasındaki Fark

Değişken	n	Ortalama	Ss	Önemlilik
Lisans	33	257,322	4,761	F: ,893
Yüksek Lisans	44	253,883	3,778	P: ,412*
Doktora	32	261,970	4,646	

*P>0,05

Eğitim durumuna göre eleştirel düşünme arasındaki fark Tablo 4’te gösterilmiştir. Lisan mezunu akademik personelin eleştirel düşünme puan ortalaması 257,322 iken, yüksek lisans mezunlarının 253,883, doktora mezunlarının ise 261,970’dir. Gruplar arasında eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları farklılık göstermekle birlikte, bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0,05). Bu bulgu literatürle uyum göstermemektedir. Eleştirel düşünme becerisinin eğitimle birlikte artacağı vurgulanmakla birlikte (26, 37), eğitimin niteliğinin nasıl olacağı ve nasıl bir eğitim uygulamasının eleştirel düşünme becerisini geliştirdiği tartışma konusudur (Tablo 4).

Cinsiyet ve medeni duruma göre eleştirel düşünme puanı arasındaki fark Tablo5’te verilmiştir. Kadınların eleştirel düşünme puan ortalamaları 258,568 iken, erkelerin puan ortalamaları 256,618’dir. Kadınların eleştirel düşünme puan ortalamaları erkeklerden yüksek olmasına karşın istatistiksel olarak anlamlı değildir. Medeni durum açısından bakıldığında

bekâr bireylerin eleştirel düşünme puan ortalamaları evli bireylerden yüksek olmasına karşın, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Tablo 5).

Tablo 5.Cinsiyet ve Medeni Duruma Göre Eleştirel Düşünme Puanları Arasındaki Fark

Değişken	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Cinsiyet	Kadın	38	258,568	,086	,667	,566*
	Erkek	71	256,618	,061		
Medeni	Evli	51	256,814	,068	,525	,601*
Durum	Bekâr	58	257,298	,071		

*P>0,05

Bu çalışmanın bulgularına göre örneklemin; cinsiyet ve medeni durumlarına göre eleştirel düşünme puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan çalışmalar bireylerin cinsiyet ve medeni durumlarının eleştirel düşünme becerisi üzerinde etkisiz olduğunu göstermektedir (19, 22, 31, 33). Buna karşın literatürde cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumunun eleştirel düşünme becerisi üzerinde etkili olduğunu, eleştirel düşünme becerisinin eğitimle artırılabilirliğini ve eğitim seviyesi arttıkça bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin de arttığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (26, 37).

Tablo 6. Unvan Durumuna Göre Eleştirel Düşünme Puanları Arasındaki Fark

Unvan	N	Ort.Sıra	X ²	Sd	p
Öğretim Üyesi	25	59,20	,947	2	,623*
Arş.Gör.	62	53,40			
Öğr.Gör.	22	54,73			

*P>0,05

Unvan durumuna göre eleştirel düşünme puan ortalamaları arasındaki fark Tablo 6'da verilmiştir. Unvan açısından en yüksek puana öğretim üyesi (yardımcı doçent, doçent, profesör) grubundaki bireyler sahipken unvan durumu açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Eleştirel düşünme becerisi unvan ya da eğitim seviyesi gibi değişkenlerle ilgili bir beceri olmayıp, bireyin bu konu ile ilgili olarak düşünme becerilerini geliştirici eğitimler alması, toplumun kültürel yapısı, bireyin yetiştirilme tarzı ile yakından ilgilidir. Ayrıca eleştirel düşünceyi geliştirici eğitimler almış ve demokratik bir ortamda yetişmiş olan bireylerinde; demokratik, özgür ve özgün düşünce yapısını yaşamlarına

aktarabilmeleri ve bu düşünceleri alışkanlık haline getirmeleri ile elde edilebilecek bir beceridir. Literatürde unvan değişkeni ile ilgili olarak herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çalışmanın bulgularına göre şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- Akademik personelin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları orta düzeydedir,
- Yaş, cinsiyet, medeni durum, meslekteki deneyim süresi, unvan ve eğitim durumu gibi değişkenler eleştirel düşünme becerisi üzerinde etkili değildir.

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur;

- Eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi eğitimcilere,
- Eleştirel düşünme becerisini etkileyen etmenlerin ve eleştirel düşünmeyi geliştiren yöntemlerin araştırılması araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Facione P.A. Critical Thinking: A Statement Of Expert Consensus For Purposes Of Educational Assessment And Instruction, Executive Summary “The Delphi Report” ERIC Document 1990; 315-423.

2. Özdemir O. Eleştirel Düşünme. ISBN: 978-605-0063-05-9 İstanbul – 2008.

3. Gündoğdu H. Eleştirel Düşünme Ve Eleştirel Düşünme Öğretimine Dair Bazı Yanılgılar. Sosyal Bilimler 2009; 7(1): 57-74.

4. <http://www.criticalthinking.org/pages/a-brief-history-of-the-idea-of-critical-thinking/408>, 10.05.2012

5. Gürleyürek G.C. Yüksek lisans Tezi; “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çeşitli Değişkenler Açısından Eleştirel Düşünme Eğilimleri, Problem Çözme Becerileri ve Akademik Başarı Düzeylerinin İncelenmesi” Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak – 2008.

6. Cüceloğlu D. İyi Düşün Doğru Karar Ver. 25. Baskı. İstanbul – 1998.

7. Oerman M.H. Career and Technical Education. Journal of Nursin Education 1998; 17(6): 322 -327.

8. Ip W.Y, Lee D.T.F, Lee I.F.K, Chau J.P.C. Disposition Towards Critical Thinking: A Study Of Chinese Undergraduate Nursing Students. *Journal of Advanced Nursing* 2000; 32(1): 84-90.

9. Tümkaya S. Fen Bilimleri Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ve Öğrenme Stilllerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2011; 12(3):215-234.

10. Kantek F, Öztürk N, Gezer N. Bir Sağlık Yüksekokulunda Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* 2010; 186-190.

11. Beşer A, Kissal A. Critical Thinking Disposition And Problem Solving Skills Among Nursing Students. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 2009; 2(3): 88-94.

12. Shin K.R. Critical Thinking Ability And Clinical Decision –Making Skills Among Senior Nursing Students İn Associate And Baccalaureate Programmes İn Korea. *Journal of Advanced Nursing* 1998; 27, 414-418.

13. Bowles K. The Relationship Of Critical-Thinking Skill And The Clinical Judgment Skills Of Baccalaureate Nursing Students. *Journal of Nursing Education*; 2000; 39(8): 373-376.

14. Küçükgüçlü Ö, Kanbay Y. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri İle Klinik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011; 14(3): 21-25.

15. Akkuş Y, Kaplan F, Kaçar N. Kars Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2010; 5(15): 103-112.

16. Arslan G.G, Demir Y, Eşer İ, Khorshid L. Hemşirelerde Eleştirel Düşünme Eğilimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009; 12(1): 72-80.

17. Bulut S, Ertem G, Sevil Ü. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009; 2(2): 27-38.

18. Öztürk N, Ulusoy H. Lisans Ve Yüksek Lisans Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri Ve Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2008; 1(1): 15-25.

19. Öztürk N. Yüksek Lisans Tezi; “Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler” Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas – 2006.

20. Öztürk C, Karayağız G. Farklı Eğitim Modellerinin Öğrenci Hemşirelerin Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi II. Aktif Eğitim Kurultayı; 4-5 Haziran 2005, İzmir 2005.

21. Korkmaz Ö. Eğitim Fakültelerinin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Eğilim Ve Düzeylerine Etkisi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2009; 7(4): 879-902.

22. Şen Ü. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Journal of World of Turks 2009; 1(2): 69-89.

23. Çetin A. Yüksek Lisans Tezi; “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Gücü” Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa – 2008.

24. Çekiç S. Yüksek Lisans Tezi; “Matematik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Gücü Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir – 2007.

25. Kürüm D. Yüksek Lisans Tezi; “Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Gücü” Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir – 2002.

26. Kökdemir D. Doktora Tezi; “Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara – 2003.

27. Facione P.A, Blohm S.W, Facione N.C, Giancarlo C.A.F. Professional Judgment Rating Form: Novice/ Internship Level Critical Thinking Abilities and Habits of Mind. Milbrae – 2006.

28. Ennis R. Incorporating Critical Thinking In The Curriculum: An Introduction To Some Basic Issues. Spring 1997; XVI(3): 1-9.

29. Facione N.C, Facione P.A. Externalizing The Critical Thinking In Clinical Judgment. Nursing Outlook 1996; 44: 129-36.

30. Işık E, Karabulutlu Ö, Kanbay Y, Aslan Ö. Hemşirelik Çalışanlarının Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. I. Uluslar arası V. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi; 22-24 Eylül 2011, İstanbul.

31. Korkmaz Ö. Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Eğilim Ve Düzeyleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 2009; 10(1):1-13.

32. Beşer A, Utku M. Hemşirelik ve Mühendislik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi II. Aktif Eğitim Kurultayı; 4-5 Haziran 2005, İzmir.

33. Dil S, Öz F. Hemşirelik Yüksekokulu Ve Beslenme Ve Diyetetik Bölümü Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerini Etkileyen Faktörler. Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Dergisi 2005; 1(1): 12-26.

34. Eşer İ, Khorshid, L, Demir Y. Yoğun Bakım Hemşirelerinde Eleştirel Düşünme Eğilimi Ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2007; 11(3):13-22.

35. Dirimeşe E. Yüksek lisans Tezi; “Hemşirelerin ve Öğrenci Hemşirelerin Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi” Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir – 2006.

36. Akça N.K, Taşçı S. Hemşirelik Eğitimi Ve Eleştirel Düşünme. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2009; 5(2): 187-195.

37. Girot E.A. Graduate Nurses: Critical Thinkers Or Better Decision Makers?. Journal of Advanced Nursing 2000; 31 (2):288- 297